

schaakvereniging

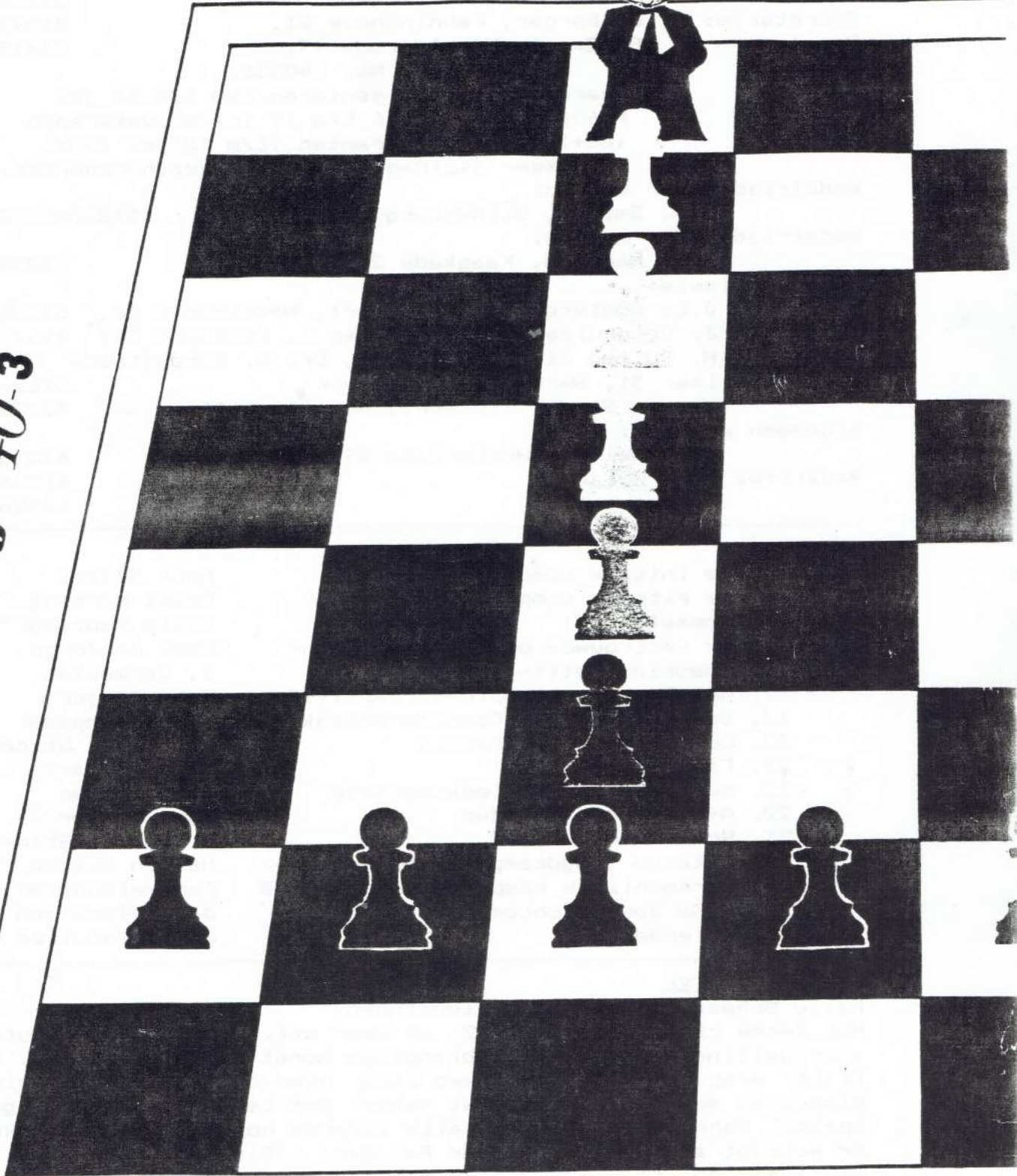


promotie

zoetermeer



jaargang 40-3



---S.V. PROMOTIE

Clubgebouw:	Wijkcentrum De Leyens Van 't Hoffplein 1	419596
Voorzitter:	H. Breuker, Hoekerkade 31,	316090
Secretaris:	O. Berger, Penninghove 21,	210932
Penning meester:	G. Swart, Vivaldirode 19, Postrekening No. 2405362	214121
	[Jaarcontributie: senioren (20 t/m 64 jr) f160; junioren (16 t/m 19 jr) en veteranen (65+) f110; aspiranten (t/m 15 jr) f75; (bij meer aspiranten uit een gezin reductie.)	
Wedstrijdleader intern:	H.W. Smienk, Gildenburg 50, Gouda	01820-38573
Wedstrijdleader extern:	F.M. Martens, Kaagkade 2,	312343
Jeugdcommissie:	J.L. Dogterom (jeugdleader), Nesciohove 16,	512951
	J. Veldhuizen (externe comp.), Vletkade 34,	416170
	H. Buiten (interne comp.), Dr. A. Schweitzer- laan 31, Benthuisen	316292
	M. van Staden (lessen), Nervilijn 14,	422210
Algemeen adjunct:	J.W. Meijer, Hoekerkade 89,	413367
Redactie:	J.W. Meijer	413367
	M. Nepveu	169981

---INHOUD

1. De interne competitie	Henk Smienk
4. De externe competitie	Frans Martens
7. Rommelen (3)	Frits Hoorweg
9. Ik vertrouwde op mijn looperpaar	Henk de Jongh
10. Theorie: Lettisch Gambiet	J. Vermeulen
12. Het Denksportkampioenschap 1992	Hans Meijer
13. Doctor doceert: Computerschaak	Manuel Nepveu
20. Correspondentie Partij	Mildo van Staden
21. Financiële zaken	Gerard Swart
22. Mutaties in het ledenbestand	Otto Berger
22. Afgebroken partijen	Hans Meijer
23. Schaakmirakel	Mildo van Staden
24. Interne jeugdcompetitie	Herman Buiten
28. Persoonlijke kampioenschappen HSB	Jan Veldhuizen
32. KNSB Jeugdclubcompetitie	Jan Veldhuizen
35. Kalender	Jan Veldhuizen

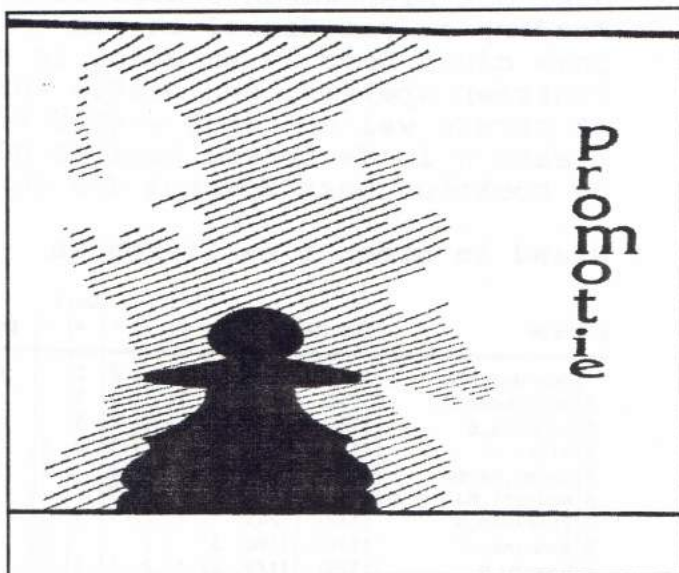
---REDAKTIONEEEL

Hallo Schaakvrienden en -vriendinnen!
Het derde clubblad van 91/92 is weer uit. De eerste computer-voorspellingen over wie clubkampioen wordt zijn al binnen. Het lijkt erop dat Frits Hoorweg zich naar de top zal rommelen. Misschien moet hij eens wat vaker het Lettisch Gambiet gaan spelen. Bannink, Nepveu en alle anderen hopen op een mirakel. Er schijnt een bedevaart naar Pasadena (Fischer is er kluize-naar) gepland te worden. Alle hoop is nog lang niet opgegeven. De Redactie.

De interne competitie

Beste Schaakvriend(in),

Hiernaast de eerste proef om ons clublogo te verwerken in het bulletin. Alhoewel de kwaliteit me niet geheel aanstaat zal ik het vanaf nu gebruiken totdat er een betere is. Overigens, het bulletin zal in de derde periode weer verschijnen. Door omstandigheden op het werk kon ik er de laatste paar ronden niet de tijd voor vrijmaken. Het is opvallend dat er toch veel om gevraagd werd, voor mij een teken dat het bulletin in een behoefte voorziet. Het leukste vond ik de reactie van Frits Hoorweg toen hij vernam dat ik geen bulletin gemaakt had: "Vervelend, want thuis geloven ze niet dat ik zo hoog sta en nu heb ik niets om het te bewijzen". Arme Frits.



En met Frits ben ik tegelijkertijd bij de ranglijst na zestien ronden in groep 1 aangekomen, want hij steekt met kop en schouders boven de rest uit. Zijn voorsprong is reeds opgelopen tot bijna vierhonderdvijftig (!) punten en zijn score is indrukwekkend te noemen. Daarachter ligt een kleine volksstam van schakers die nog kans hebben op een plaats in de A-groep, de derde periode zal de beslissing brengen. Van de promovendi doet Wendel Wijks het erg goed. Het is de vraag of hij zijn huidige niveau kan handhaven of dat hij een vrije val gaat maken. Herman ter Hoor, die slechts extern speelt, heb ik van de ranglijst afgevoerd omdat het onwaarschijnlijk is dat hij dit of volgend seizoen intern zal spelen. De boekebon werd deze periode gewonnen door Joost Mostert.

In groep 2 was het een en al Briggeman wat de klok sloeg. Met een fraaie score wist deze zich van promotie en de boekebon te verzekeren. Ook de heren Stoop, Hak, Veldhuizen Jr en Lipka wisten de eerste groep te bereiken. Ik wens hen veel succes. Iets minder verging het de jongste Blok die de hele periode bovenin had meegedraaid, maar net niet wist te promoveren. Dit zal hem ongetwijfeld nog wel lukken zodat de jeugd zo langzamerhand de eerste groep weet binnen te dringen. Dat zal me volgend jaar wat worden! In ieder geval is dit natuurlijk een gunstige ontwikkeling: het betekent dat de jeugdafdeling goed draait. Ook vanaf deze plaats mag het weleens vermeld worden dat Herman Buiten, Mildo van Staden en consorten een prima inspanning leveren. In de groep waren er enkele mutaties: de heren Koster en Maliepaard heb ik van de ranglijst afgevoerd terwijl Pijl en Grims afscheid namen. Nieuw is R. Meijer die ik van deze plaats hartelijk verwelkom en vele plezierige partijen toe wens.

In groep 3 was het tot het einde onzeker wie zouden promoveren maar tenslotte bleek de heer Vossepoel een punt meer te hebben dan Boersma. Verder promoveerden Thoutenhoofd en Perluka (weer twee

jeugdspelers), van Slooten en van Nies. Geen echte verrassingen dus. Ook hier waren enkele mutaties. We verwelkomen de heren Kasdorp en van Ginkel en wensen ook hen een plezierige tijd bij onze club. Door de mutaties is deze groep verder verkleind tot achttien spelers, een beetje weinig naar mijn smaak maar hier kom ik straks wel op terug want U wilt natuurlijk weten op welke plaats U in de tweede periode geëindigd bent. In deze groep ging de boekebon naar Boersma die de loting won van Perluka.

Stand in groep 1 na 16 ronden

pl	naam	waarde	pnt	wit			zwart			pnt	uit	pct	afg	totalen			
				+	=	-	+	=	-					wpnt	pnt	uit	pct
1	Hoorweg, FPA	[144]	1825	3	1		2	2		6½	8	81.2		1825	13	15	86.6
2	Noordhoek, H	[138]	1376		1	3	3	1		4	8	50		1376	9	15	60
3	Kuipers, E	[126]	1375	2		1	2	1		4½	6	75		1375	9½	14	67.8
4	Wijks, W	[114]	1299	4			1	2	1	6	8	75		1299	12	16	75
5	Jongh, HA de	[126]	1261	1	2	1	2		1	4	7	57.1		1261	8½	13	65.3
6	Mostert, MJ	[144]	1248	3		1	3			6	7	85.7		1248	8½	13	65.3
7	Broekman, W	[132]	1243	1	1	2	1	1	1	3	7	42.8		1243	7½	14	53.5
8	Bannink, B	[144]	1196	3		2			3	3	8	37.5		1196	8	16	50
9	Nepveu, M	[126]	1179	2	1	2	1	1	1	4	8	50		1179	8	16	50
10	Wassenaar, A	[108]	1154	2	1	1	2	1	1	5	8	62.5		1154	10	15	66.6
11	Kalkwijk, JPT	[138]	1137	2	1			2	3	3½	8	43.7		1137	7	14	50
12	Boerkamp, H	[120]	1124	2	1	1	2	1	1	5	8	62.5		1124	8	15	53.3
13	Peerdeman, N	[132]	1116	2	1		3		2	5½	8	68.7		1116	7½	14	53.5
14	Veldhuizen, J	[114]	1091	2		1	2	1	1	4½	7	64.2		1091	9½	14	67.8
15	Smit, J	[138]	1042		2	2	1	1	1	2½	7	35.7		1042	7	15	46.6
16	Duijvestein, JJA	[132]	1017	1	2		2	1	1	4½	7	64.2		1017	6½	14	46.4
17	Blok, S	[120]	1014	1	1	1	1		4	2½	8	31.2		1014	7½	16	46.8
18	Luitjes, H	[132]	985		3	1	1		3	2½	8	31.2		985	6	14	42.8
19	Staden, Mi van	[126]	926	2		1	1	2	2	4	8	50		926	6½	15	43.3
20	Blankespoor, JH	[144]	900		2	2		2		2	6	33.3		900	5	11	45.4
21	Eggink, G	[132]	863	2		2	1	1	1	3½	7	50		863	5½	13	42.3
22	Toxopeus, M	[120]	846	2		3		1	1	2½	7	35.7		846	4½	13	34.6
23	Sibbing, T	[114]	845	1	1	3	1		2	2½	8	31.2		845	8½	16	53.1
24	Ameling, AH	[120]	814		2	1		1	3	1½	7	21.4		814	4½	14	32.1
25	Buiten, H	[114]	804		1	3	1		1	1½	6	25		804	7½	14	53.5
26	Kunnen, R	[138]	654			1		1	2	½	4	12.5		654	2	11	18.1

Stand in groep 2 na 16 ronden

pl	naam	waarde	pnt	wit			zwart			pnt	uit	pct	afg	totalen			
				+	=	-	+	=	-					wpnt	pnt	uit	pct
1	Briggeman, PW	[84]	567	1	2		5			7	8	87.5		915	11	16	68.7
2	Stoop, J	[96]	522	4		1	2		1	6	8	75		868	9½	14	67.8
3	Hak, L	[78]	481	2	1	1	2		1	4½	7	64.2		777	7½	14	53.5
4	Veldhuizen, N	[84]	468	3	1			2	1	4½	7	64.2		801	7½	14	53.5
5	Lipka, J	[96]	460	1		3	4			5	8	62.5		768	7½	14	53.5
6	Berg, J van de	[78]	414	1	2		2	1	1	4½	7	64.2		612	7	15	46.6
7	Blok, M	[72]	384	2		2	1	3		4½	8	56.2		786	10½	15	70
8	Smit, T	[84]	372	2	1			1	1	3	5	60		780	7½	13	57.6
9	Matai, R	[90]	358	1	1	1	2		2	3½	7	50		598	4½	13	34.6
10	Cuijpers, P	[66]	355	2		2	1	1	1	3½	7	50		641	7½	14	53.5
11	Vries, LC de	[84]	345		3	2	2		1	3½	8	43.7		719	7½	16	46.8
12	Breugem, H	[90]	343		3	1	1	2	1	3½	8	43.7		675	5	14	35.7
13	Hagoort, J	[90]	342	1	2		1	1	2	3½	7	50		636	6	10	60
14	Berger, OMS	[96]	337	2	1			2	2	3½	7	50		629	6	14	42.8
15	Martens, FM	[78]	332	1	1	1	2	1	1	4	7	57.1		730	8½	14	60.7
16	Zee, B	[78]	332		1	2	1	2	1	2½	7	35.7		596	5½	15	36.6
17	Breuker, H	[72]	324	1	2		1		2	3	6	50		583	5	12	41.6
18	Knops, H	[84]	308			1	1		2	1	4	25	1	687	5	12	41.6
19	Hageman, E	[72]	300	1		1		1	2	1½	5	30		654	7½	13	57.6
20	Vanheusden, R	[90]	299	2		3		2	1	3	8	37.5		713	7½	15	50
21	Smienk, HW	[72]	279		2	2	1	2		3	7	42.8		756	8½	15	56.6
22	Meijer, R	[78]	272				1			1	1	100		480	1	1	100
23	Swart, GJA	[72]	264	1		2	1	1		2½	5	50		459	4	10	40
24	Schoon, C	[78]	236	2	1	2			3	2½	8	31.2		340	2½	13	19.2
25	Dogterom, JL	[90]	232	1		4	1	1	1	2½	8	31.2		398	3½	14	25
26	Vries, R de	[66]	150			2	1		3	1	6	16.6		504	7	13	53.8
27	Prein, AAL	[66]	110			1			2	0	3	0		422	5½	10	55

Stand in groep 3 na 16 ronden

pl	naam	waarde	pnt	wit			zwart			pnt	uit	pct	afg	totalen			
				+	=	-	+	=	-					wpnt	pnt	uit	pct
1	Thoutenhoofd,R	[60]	393	3	2		1	1	1	5½	8	68.7		625	9	16	56.2
2	Perluka,R	[54]	372	3	1	1	2		1	5½	8	68.7		634	9½	15	63.3
3	Slooten,F van	[60]	342	4			1	2	1	6	8	75		498	8	13	61.5
4	Nies,D v	[54]	306	3	1		1	2	1	5½	8	68.7		591	10½	16	65.6
5	Vossepoel,J	[60]	289	1	1	1	3			4½	6	75		472	8	14	57.1
6	Boersma,FW	[54]	288	3	1		2		2	5½	8	68.7		474	8½	15	56.6
7	Vermeulen,J	[60]	278	2		2	2		2	4	8	50		519	7½	13	57.6
8	Staden,Ma van	[60]	261	1		2	1	2	2	3	8	37.5		464	6	15	40
9	Koolen,NH	[54]	242	2		1	1		3	3	7	42.8		375	5½	14	39.2
10	Blaauwen,den	[54]	231	3			1	1	3	4½	8	56.2		435	7½	14	53.5
11	Zuilen,A van	[54]	216	3		1		1	1	3½	6	58.3		471	8	14	57.1
12	Kasdorp	[54]	210	1			1			2	2	100		354	2	2	100
13	Boer,A de	[48]	205	1	1	1	2		3	3½	8	43.7		453	7	14	50
14	Tromp,P	[54]	189			2	3	1		3½	6	58.3		333	3½	6	58.3
15	Kieven,JHC	[54]	165	2	1	2		1	2	3	8	37.5		372	6½	15	43.3
16	Burg,GJ van der	[54]	162	1	1	3	1		1	2½	7	35.7		297	4	9	44.4
17	Harst,G van de	[54]	156	2					2	2	4	50		324	4½	9	50
18	Breugem,L	[48]	156	1	1	1		1	2	2	6	33.3		290	4	12	33.3
19	Meeberg,L van de	[48]	135	1		3	1	1	2	2½	8	31.2		221	3½	15	23.3
20	Ginkel,van	[54]	126						1	0	1	0		180	0	1	0
21	Pronk,Mw	[54]	123		2		1		2	2	5	40		240	3½	11	31.8
22	Vloemans,SAM	[54]	54						1	0	1	0		198	1	4	25
23	Kester,Mw	[54]	54			2			1	0	3	0		108	0	9	0

Zo, nu U weet op welke plaats U zich bevindt kunt U in alle rust eens lezen wat ik na twee periodes van de competitie vindt (als wedstrijdleader wel te verstaan). Ten eerste vraag ik mij af waarom er tijdens de thuiswedstrijden interne wedstrijdleaders zijn aangewezen. In ieder geval niet om de orde (rust) in de speelzaal te bewaren want ik moest diverse keren ingrijpen, waarbij zelfs op de tafels geramd moest worden tijdens de zesde ronde. Of denkt U dat ik het leuk vindt om iedere keer weer voor boeman te moeten spelen. Ten tweede moet mijns inziens het afbreken van partijen vervangen worden door uitvluggeren. Hierdoor blijft de stand zuiverder en kunnen we de vrijgekomen speelavonden gebruiken voor het sociale aspect. Als laatste vindt ik dat de spanning in de groepen niet groot genoeg is. Vooral in groep 1 kabbelt de competitie vredig voort. Men speelt uitsluitend voor de finaleplaatsen. Een degradatieregeling zou hiervoor een oplossing zijn, met als bijkomend voordeel dat ook de derde groep groot genoeg blijft om iedereen zoveel mogelijk tegen een ander te laten spelen. De spelers die zich nu nog in groep drie bevinden moeten, als het een beetje tegen zit, in de derde periode telkens weer tegen iemand met wie ze al geschaakt hebben. Als we uitgaan van een eerste en een tweede groep van vijftientwintig spelers en een restgroep waarbij de laatste vijf aan het eind van de periode degraderen blijven de groepen even groot maar wordt de spanning aanzienlijk verhoogd. Dit zou voor de finalegroepen betekenen dat de eerste drie groepen plus de winnaar van de D-groep het volgende seizoen in de eerste groep spelen, verder veranderd er niets. Ik hoop dat U het bovenstaande eens objectief zult evalueren en hoor graag Uw mening. Vanaf deze plaats wens ik U dan alvast een plezierige derde periode toe.

Henk Smienk.

De externe competitie

We zijn zo'n beetje op de helft van de externe competitie. De goede start kon jammer genoeg niet op alle fronten worden gecontinueerd, al spelen nog enkele ploegen serieus mee om de eerste plaats. Ik herhaal mijn oproep uit het vorig clubblad: van de spelers die niet extern meespelen kunnen we zowat een Promotie-klasse-team vormen. Kortom niet-meespelers: meldt U zich aan, U bent nog steeds van harte welkom!

1e team

Na het voortvarende begin heeft het eerste inmiddels twee nederlagen moeten slikken en is nu een goede middenmoter geworden. Nieuwendam gaat hier ongeslagen aan de leiding. Met nog twee uitstekende en twee zwakke ploegen voor de boeg moet de derde plaats van het seizoen 1990/1991 opnieuw haalbaar zijn.

2e team

Vóór de competitie was al duidelijk dat alle teams in de Promotieklasse aan elkaar gewaagd zijn. Alle ploegen hebben minstens één keer gewonnen en één keer verloren. Het tweede staat na vier wedstrijden op 50%. Een hoge klassering aan het eind van de competitie behoort stellig nog tot de mogelijkheden.

3e team

Het derde lijkt regelrecht op degradatie af te stevenen. Na vier wedstrijden is nog geen match gewonnen. In de vierde wedstrijd werd gepoogd met een aantal gerenommeerde invallers het tij te keren, maar het bovenaan staande Centrum 1 bleek toch te sterk. De spelers hebben mij verzekerd "de eer te zullen redden".

4e team

Het eerste jeugdteam -onder leiding van Jan Veldhuizen- draait erg goed. Uit drie partijen zijn vier matchpunten behaald en in de vierde wedstrijd zijn goede vooruitzichten op een derde zege. In de voorlopige uitslag tegen Collectief 2 (dat tot nu toe aan de leiding gaat) staat Promotie 4 vóór met 3½-2½ en één van de twee afgebroken partijen moet te winnen zijn. Reppen van kampioenskansen lijkt nog vroeg, maar naar verluid is de andere jeugdploeg in deze klasse, Bobby Fischer al extra trainingen begonnen. Succes op 18 februari!

5e team

Het tweede jeugdteam speelt met wisselend succes in de HSB-klasse 3C, waarin nog slechts zes ploegen meedoen. Na twee goede overwinningen moest het zich tegen het zwakke Belgische Park 3 helaas verloren geven (4½-3½). Kansen op een hoge eindklassering blijven volop aanwezig.

6e team

Het zesde heeft zijn titelaspiraties na twee opeenvolgende nederlagen moeten laten varen. Vooral de laatste nederlaag tegen het zwakke RHC 3 was een tegenvaller. Ik reken op sportieve revanche.

7e team

Het zevende (derde jeugdteam) heeft uit drie partijen nog geen enkel matchpunt. Toch wijzen de kleine nederlagen erop dat de jonge spelers niet ten onrechte in de HSB-competitie meedoen. Ik verwacht nog enkele overwinningen.

De wedstrijdleader extern, Frans Martens

Promotie 1		KNSB 3D										MP	BP	Rang
Nr		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1	Overschie		5,5	6	6,5	6,5					3	8	27,5	2
2	VAS/ASC	2,5		3,5	6,5					5	1,5	4	19	6
3	Promotie	2	4,5						7	6,5	3	6	23	4
4	Phil. III	1,5	1,5					3,5	2,5	3,5		0	12,5	9
5	OoievaarII	1,5					2	1,5	3	3,5		0	11,5	10
6	WGM II					6		3,5	6	4,5	5,5	8	25,5	3
7	Nieuwendam				4,5	6,5	4,5		4,5		6	10	26	1
8	US			1	5,5	5	2	3,5				4	17	7-8
9	Sch. Toren		3	1,5	4,5	4,5	3,5					4	17	7-8
10	Groenoord	5	6,5	5			2,5	2				6	21	5
4-2 en 6-9 voorlopige uitslagen														
Promotie 2		HSB Promotieklasse										MP	BP	Rang
Nr		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
1	RHC 1		4	3	4,5							3	11,5	6
2	HSV 1	4		5						2		3	11	7
3	Promotie 2	5	3						4,5	3,5		4	16	3-4
4	Wassenaar1	3,5						5	3	5		4	16,5	2
5	Schaakmat1						4,5	4,5	2,5	3		4	14,5	5
6	Rijswijk 1					3,5		3,5	6			2	13	8
7	Collect. 1				3	3,5	4,5					2	11	9
8	DD 4			3,5	5	5,5	2					4	16	3-4
9	DSC 2		6	4,5	3	5						6	18,5	1
Promotie 3		HSB 1B										MP	BP	Rang
Nr		1	2	3	4	5	6	7	8					
1	DD 5		6					3,5	3			2	12,5	6
2	Pomar 1	2					4	4				2	10	7
3	DCSV 1					6	3,5	4				3	13,5	4
4	Sch.Toren2					4,5	3,5		4			3	12	5
5	Promotie 3			2	3,5		2,5		3			0	11	8
6	Centrum 1		4	4,5	4,5	5,5						7	18,5	1
7	Belg.Park1	4,5	4	4								4	12,5	3
8	DSC 3	5			4	5						5	14	2

Promotie 4 (jeugd)										HSB 2D		
Nr	1	2	3	4	5	6	7	8		MP	BP	Rang
1 B.Fischer1		7	4,5					4		5	15,5	2
2 DD 7	1						1,5	0,5		0	3	8
3 Vogelwijk1	3,5					4	3,5			1	11	6
4 Botwinnik2					5	4,5	3,5			4	13	3
5 Promotie 4				3		5		4,5		4	12,5	4
6 SHGP 2			4	3,5	3					1	10,5	7
7 Collect. 2		6,5	4,5	4,5						6	15,5	1
8 RHC 2	4	7,5			3,5					3	15	5

Promotie 5 (jeugd)										HSB 3C		
Nr	1	2	3	4	5	6				MP	BP	Rang
1 Promotie 5		4,5	3,5			5				4	13	3
2 Botwinnik3	3,5				2,5	3,5				0	9,5	6
3 Belg.Park3	4,5			1,5	1,5					2	7,5	5
4 Den Hoorn1			6,5			4,5				4	11	2
5 Pomar 4		5,5	6,5							4	12	1
6 HSV 3	3	4,5		3,5						2	11	4

Promotie 6										HSB 3D		
Nr	1	2	3	4	5	6	7	8		MP	BP	Rang
1 RHC 3	5	7	3,5					1,5		4	17	4-5
2 SHGP 4	1						2	1		0	4	8
3 Centrum 3	4,5					4,5	3			4	12	3
4 Promotie 6	3				5,5	5	3,5			4	17	4-5
5 Pomar 5				2,5		4		1		1	7,5	7
6 Hgs Toren3			3,5	3	4					1	10,5	6
7 DSC 5		6	5	4,5						6	15,5	2
8 Sch.Toren4	6,5	7			7					6	20,5	1

Promotie 7 (jeugd)										HSB 4D		
Nr	1	2	3	4	5	6	7			MP	BP	Rang
1 Schaakmat3		6	3				3,5			2	12,5	4
2 DCSV3	2					4,5	3,5			2	10	5
3 Vogelwijk2	5				6	4,5				6	15,5	1
4 DSC 7					7	6				4	13	2
5 Belg.Park4			2	1						0	3	6
6 Promotie 7		3,5	3,5	2						0	9	7
7 Arena 2	4,5	4,5								4	9	3

ROMMELEN (3)

U hebt een tijd moeten wachten op de volgende aflevering van deze serie. Na de vorige keer werd mij te verstaan gegeven dat mijn artikelen niet 'educatief verantwoord' waren. De redactie gaf de voorkeur aan leerzame artikelen van ene Nepveu.

Inmiddels ben ik herfstkampioen geworden en daaruit heeft men blijkbaar de conclusie getrokken dat voor mijn benadering ook iets te zeggen valt. In de beslissende partij moest er weer flink worden gerommeld.

Hoorweg - Bannink
22-10-'91

1 d4,c5 2 d5,Pf6 3 Pc3,Da5?!

Een interessant idee dat misschien wel bruikbaar is in het Wolga-gambiet. Hier is het van twijfelachtige waarde.

4 Ld2,b5 5 e4,b4 6 e5,bc3: 7 Lc3:,Dc7 8 ef6:,gf6: 9 Dh5!

Heel goed, al zeg ik het zelf. Na 'gewone' zetten kan zwart zijn koningsvleugel nog enigszins ontwikkelen via de g-lijn. Nu wordt hij volledig opgeknoopt.

**9 ...,Df4 10 Pe2,Dh6 11 Df3,d6 12 Pg3,a6 13 Ld3,Pd7 14 Lf5,Pe5 15 De4,Lf5:
16 Pf5:,Dg6 17 f4,Pc4 18 b3,Pb6 19 Pd6:,Kd7 20 Pf5, Kc7 21 0-0-0,a5 22
The1,Tg8 23 g3,a4 24 Pe7:,Le7:**



Einde van het eerste bedrijf. Door nu eerst 25 Dg6: en dan 26 Te7: te spelen had ik er een partij uit één stuk van kunnen maken. We gaan nu eerst rommelen.

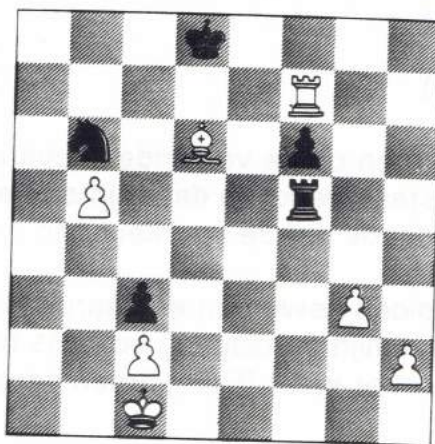
25 De7:??,Pd7 26 d6,Kc6 27 De4?

Zo gaat het wel vaker. Geërgerd door de gemiste kans ga je van kwaad tot erger. Veel sterker was 27 De2!,ab3: 28 ab3:,Ta2 29 Df3,Kb6 30 f5,Dg5 31 Kb1,Tga8 32 Te7.

**27 ...,De4: 28 Te4:,ab3: 29 ab3:,Tge8 30 Tde1,Te4: 31 Te4:,Kd6: 32 f5, Tag8 33
Th4,Tg7 34 Th6,Ke7 35 b4,c4 36 b5?**

Daar gaat ie weer, met 36 Th4! had wit groot voordeel gekregen.

36 ...,Tg5 37 Lb4,Kd8 38 Th7:,Tf5: 39 Ld6,Pb6 40 Tf7:,c3



Nu begint het derde bedrijf, een heel interessant eindspel dat waarschijnlijk, ondanks alles, nog gewonnen is voor wit.

41 Lf4

De afgegeven zet en de enig mogelijke. Een ernstige fout zou zijn 41 Le7, Ke8 42 Tf6:, Te5.

41 ..., Pd5 42 b6, Pb6: 43 Ta7, Pd5 44 Ta4, Ke7 45 Kd1, Pf4: 46 Taf4:, Td5 47 Ke1, Th5 48 h4, Te5 49 Kf2, Td5 50 Ke3, Td2 51 Tf2, Td1 52 Ke4, Td2 53 Kf3, Td5 54 Te2, Kd6 55 Te3!

De pion op c3 is van kracht tot zwakte geworden. Ik heb niet gezien hoe zwart dat had moeten voorkomen.

55 ..., Tc5 56 Ke4, Tc4 57 Kd3, Kd5 58 Tf3 Tc6 59 Tf5, Ke6 60 Tf4, f5 61 Tc4, Ta6 62 Tc3:, f4 63 gf4:?

Misschien had ik toch even na moeten denken over 63 g4. Nu wordt het nog even spannend.

63 ..., Kf5 64 Ke3, Kg4 65 Tc5, Te6 66 Te5, Tc6 67 Tg5, Kh4: 68 Tg2, Kh3 69 Td2, Kg4 70 Ke4, Te6 71 Kd5, Te8 72 Kc6, Tc8 73 Kb5, Kf4: 74 c4, Ke5

Zwart had ook kunnen proberen 74 ..., Tb8 75 Kc5, Tc8 76 Kb4, Tb8 77 Kc3, Tc8

Analysediagram

Maar dan volgt 78 Td5! Een aardigheidje om te onthouden.

75 c5, Ke6 76 Kb6, Ke7 77 c6, Tb8 78 Kc7, Tb3 79 Te2, Kf7 80 Kd7, Td3 81 Kc8, Tc3 82 c7, Tb3 83 Te5

Mijn aandacht werd hier wat afgeleid door een luidruchtige jongeman met een sigaar, die zich opwond over het feit dat ik de boek-oplossing Te4 niet uit mijn mouw schudde. Het gaat zo ook.

83 ..., Kf6 84 Te4, Kf7 85 Kd7, Td3 86 Kc6, Tc3 87 Kd6, Kf6 88 Tf4, Kg5 89 Tf8, geeft op.

Gerechtigheid? U mag het zeggen.

Frits Hoorweg

"Maar ik vertrouwde op mijn loperpaar"

Dit commentaar schreef Steinitz, de eerste wereldkampioen, bij een straal verloren partij die hij door een gelukje toch nog won. Bij verrassende zetten denken we vooral aan paarden en veel minder aan lopers. Dat de "bisschop" voor de nodige verrassingen kan zorgen, blijkt uit de onderstaande partijtjes.

Boerkamp - De Jongh, interne competitie Promotie, '91/'92

1.e4,e5 2.Pf3,Pc6 3.Lc4,Pf6 4.d4,exd4 Italiaans, een voor wit onder-schatte opening.

5.e5,d5 Anders komt zwart in de verdrukking.

6.Lb5,Pe4 Tegen Jan Smit had ik eerder al 6...,Pfd7 gespeeld, waarna ik slechter kwam te staan.

7.Pxd4,Lc5

8.Le3, Dit was het eerste interessante moment. Wit had ipv Le3 ook

8.Pxc6,Lxf2+ 9.Kf1,Dh4 10.Pd4,c6 11.Pf3,Pg3+ 12.Kf2,Pe4+ kunnen proberen. Wel heeft zwart dan een sterke aanval.

8...,0-0 ?! Solide was 8...,Ld7, maar ik was in een baldadige bui.

9.Lxc6 ?, De verkeerde manier om pion c6 buit te maken. Beter was

9.Pxc6,bxc6 10.Lxc5,Pxc5 11.Lxc6,La6 12.Pc3 met voordeel voor wit. De witspeler moet overigens wel attent blijven op allerlei complicaties:

12.Lxa8,Dg5! of 12.Dxd5,Dg5! (dreigt Dc1+) zijn onduidelijk.

9...,bxc6

10.Pxc6 Dreigt bijvoorbeeld 10...,Dd7 11.Lxc5,Pxc5 12.Dxd5,Dxd5 13.Pe7+ Een typisch voorbeeld van die verrassende paardsprongen.

10...,Lxe3!!! Maar daar is dan een verrassende lopersprong. Met een tijdelijk dame-offer redt zwart zich uit alle moeilijkheden.

11.Pxd8,Lxf2+ 12.Kf1,La6+ (12.Ke2,Lg4+) 13.Dd3,Lxd3+ 14.cxd3,Tfxd8

Zwart houdt het spel overzichtelijk en gaat niet in op verwickelingen die na 14...,Ld4 !? kunnen ontstaan. 15.dxe4,Ld4 16.Pc3,dxe4

17.Tc1,Lxc3! Eindelijk valt de held van deze partij, maar niet nadat hij de tweede rij vrij gemaakt heeft voor de torens.

18.bxc3,Td2! 19.Ke1,T8d8 Eerst de torens verdubbelen, dan naar de tweede rij. 20.Tf1,e3!! Verhindert Tf2. 21.Tf4,Txg2 22.Kf1,Txh2 23.Kg1,T8d2

24.Tb1,Tdg2+ 25.Kf1,e2+ en wit gaf op.

De tweede partij is van heel wat oudere datum.

De Jongh - v Bree, Waalwijk I - HSC I, '81/'82

1.d4,Pf6 2.c4,d5 3.cxd5,Pxd5 4.Pf3,Lg4 5.e4,Pb6 6.Pbd2,e6

7.h3,Lh5 8.Pb3,c6 9.Le2,Pbd7 10.0-0,Le7 11.Lf4,0-0 12.Dd2,f6

13.Tfd1,Lf7 14.Tac1

Zwart heeft de opening tamelijk langzaam gespeeld. Zijn uiteindelijke doel is zich met e7e5 te gaan bevrijden. Ook zijn volgende zet past in dit plan.

14...,Te8 ? Waarschijnlijk met het doel 15...Lf8.

15.Pa5!,Dc8 Met het pionoffer 15...,e5 had zwart kunnen 'ontsnappen'.

16.La6!!! Hier is hij dan. De verrassende loperzet. Een zet die overigens een merkwaardige uitwerking op mijn teamgenoten had. Terwijl ik

rustig rondliep, kwam de één na de ander vragen of ik verloren stond. Ik zei niets, maar grijsde breed. Toen mijn tegenstander die rare loper

maar niet nam, begrepen mijn strijdgenoten dat er iets bijzonders aan de hand was: 16...,bxa6 17.Txc6,Dd8 18.Pb7 en de dame is gevangen!

Overigens moet zwart wel iets doen. Er dreigt namelijk 17.Lxb7 en

17.Txc6!. Mijn tegenstander dacht een uur na en blunderde met 16...Pc4

Henk de Jongh

HET LETTISCH GAMBIET

1.e4 e5 2.Pf3 f5

Het lettisch gambiet is uitermate geschikt voor eenieder, die de tactische messen eens goed wil slijpen. Het is een typische opening om de tegenstander aan het bord te verrassen. Het meest opvallende verschijnsel is, dat velen zich liever niet wagen aan deze opening daar menigeen, terecht, op goede resultaten speelt. Het verrassingseffect kan dermate groot zijn dat de tegenstander aan het bord de draad kwijt raakt.

Het Lettisch gambiet in een notedop:

1.e4 e5 2.Pf3 f5

A 3.ef5 e4! (duidelijk de beste zet. 3...d6, 3...Lc5 en 3...Pc6 zijn nauwelijks gelezen boeken.) 4.Pe5! (4.Pd4 Df6 5.Pb5! Pa6 6.Dg4 d5 7.Dh5 Kd8, Savic - Fiorito correspondentie partij 1980, of meteen 6.Dh5. Leuk is ook b.v. 4.De2 De7 5.Pd4 De5 6.Pb5 Pc6 7.Pc3 Pf6 8.f4! Df4 9.d3 Df5 10.Pc7 Kd8 11.de4 Pe4 12.De4 De4 13.Pe4 Kc7 Tiemann) 4...Pf6 5.Le2 d5!! (5...Le7 6.Lh5 Kf8 7.d4 d6 8.Pc4 Lf5 is te doen) 6.Lh5 Ke7 7.Pf7 De8 8.Ph8 Dh5 9.Dh5 Ph5 10.g4 Pf6 11.Tg1 Pc6 12.Tg3 Pd4 13.Kd1 g6, Grabner - Tiemann correspondentie 1978 (zwart bespaart hier een belangrijk tempo t.o.v. 5...d6 en 13...d5, Keres).

B1 3.Lc4 b5 4.Lb3! (4.Lb5? loopt verkeert af, maar 4.Lg8 Tg8 5.De2 De7 6.Db5 Pc6 7.Dd5 fe4! 8.Dg8 ef3 9.Dh7 fg2 10.Tg1 is de moeite waard) 4...fe4 (4...d6) 5.Pc3! (5.0-0 Pf6 6.d4 ed4 7.Pd4 d5 8.Lg5 c6 9.f3! ef3 10.Df3 geeft ook kansjes, maar 5.Pe5 Dg5 6.d4 Dg2 7.Dh5 g6 8.Lf7 Ke7 9.Dh4 Pf6 10.Lg5 Dh1 11.Kd2 e3 12.Ke3 Lh6! is uiterst scherp, Atars) 5...Pc6 6.Pe5 Dg5 7.d4 Dg2 8.Dh5 g6 9.Lf7 Kd8! 10.Dg5 Dg5 11.Lg5 Le7 12.h4! voorlopig is het laatste woord aan wit.

B2 3.Lc4 fe4 4.Pe5 d5! (4...Dg5 5.d4 Dg2 6.Dh5 g6 7.Lf7 Kd8! 8.Lg6 Dh1 9.Ke2 c6 10.Pc3!, de oude hoofdvariant schijnt zijn beste tijd gehad te hebben, maar daar kan weer wat aan gedaan worden...) 5.Dh5 g6 6.Pg6 hg6 (nog niet zolang geleden beschouwde men 6...Pg6 als verplicht, met alle gevolgen vandien.).

a) 7.Dg6 Kd7! 8.Ld5 Pf6 9.Pc3 (na 9.Le4 De7 10.d3 Tg8 11.Df5 Kd8 12.Df3 Pc6 13.c3 Pe5 14.Dd1 Ke8 staat wit er beroerd voor) 9...De7! 10.b3 Th6! (10...De5) 11.Df7 Df7 (11... Pd5 12.Dd5 Td6 13.Dc4 b6 14.Pb5 Tc6 15.Dd5 Ke8 16.La3 Lg7 17.0-0 La3 -+ Tiemann - Fiorito, correspondentie 1978) 12.Lf7 Pc6 13.Lb2 Ld6! 14.0-0-0 Pe5 15.Ld5 Pd5 16.Pd5 Pg4 17.Tde1 Pf2 18.Thf1 Th2 19.Tf2 =.

E1 3.Pe5 Pc6 4.Dh5 (4.Pc6 dc6 5.Pc3 De7! is naast 5...Lc5 en 5...Pf6 ook het uittesten waard) 4...g6 5.Pg6 Pf6 6.Dh4 hg6 (6...Tg8 7.e5! Van der Sterren - Van der Lijn 1978) 7.Dh8 (men lette op de verwantschap met 3.Lc4 fe4 4.Pe5 d5 5.Dh5...) 7...De7 8.Dh4 d5 (8...fe4 9.Le2 Pd4 10.Ld1 d5 Vaiga - Hammer 1974) 9.Lb5 (9.d3 Pd4! 10.Pa3 fe4 11.de4 Lg4 12.Le3 0-0-0 13.f3 Pf3 Pannullo - Ravaro 1976) 9...Kf7 10.Lc6 bc6 11.d3 de4 12.de4 La6 Kurtovic - Atars Correspondentie 1971, met prima kansen, ook voor zwart.

E2 3.Pe5 Df6 4.d4 d6 5.Pc4 fe4

a) 6.Le2 Dd8! (6...Pc6 7.d5 Pe5 8.Pe3 De7 9.Pc3 Pf6 10.Dd4 of 9.c4 Pf6 10.Pc3 g6 11.h4 h5 12.Dd4, 6...Df7 of 6...De7 kan men proberen) 7.0-0 Pf6 8.Lg5 Le7 9.Pe3 c6! 10.c4 0-0 11.Pc3 Pbd7 12.Dc2 Te8, Criel - Tiemann, Correspondentie 1979.

b) 6.Pe3 Pc6 (6...c6 7.Lc4 Dg6 8.0-0 Pf6 9.f3 ef3 10.Df3 Le7 11.Pc3 d5 =+) 7.d5 Pe5 8.Le2! Df7 9.Pd2 Pf6 10.c4 Le7 11.0-0 0-0 12.f3 Dg6! (Tiemann).

c) 6.Pc3 Dg6! 7.Pe3 (hier heeft wit verschillende goede voortzettingen als alternatief: 7.Lf4 Pf6 8.Pe3 Le7 of 7.f3 ef3 8.Df3 Pf6 of 7.De2 Pf6 8.f3 Pc6. Een mooie vijver waarin iedere vis zich gauw thuis zal voelen) 7...Pf6 8.f3 Le7 9.Le2 0-0 10.0-0 ef3 11.Lf3 c6 12.Pe2 Ph5 13.Ld2 Pd7 14.c4 Lg5 15.Pc3 Pdf6, Teichgräber - Fiotito, 1979.

E3 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 Df7! (5...Dg6 is duidelijk minder kansrijk) 6.Pe3 c6 7.Pe4 d5 8.Pg3 (8.Pg5 Df6 9.Pf3 d4! Gebuhr - Tiemann 1978, er wacht een vinnige strijd) 8...h5! 9.h4 g6 10.d4 Lg7 11.c3 Pe7 12.Df3 Lf6 (12...Df3 13.gf3 0-0 14.Pg2 is minder; beter is 13...Lh6) 13.Ld3 Le6 14.Pe2 Pd7 15.Pf4 c5 16.Pe6 De6 17.dc5 Pc5 18.Lb5 Kf7 19.0-0 Kg7 20.g3 Thf8, Radiomatch Arnlinde - Ulf Andersson 1973.

Hopelijk draagt deze greep, en niets meer dan dat, uit de rijke historie van het Lettisch gambiet ertoe bij, u een paar spannende (winst)partijen op het bord te toveren.

Tot slot enkele illustrerende partijen uit het correspondentie schaak:

KP 9.2 schaak 31/26

Waerstadt - Tsjedemnik cr 1983

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.d4 d6 5.Pc4 fe4 6.Pe3 c6 7.Lc4 Pe7 8.d5 Pf5 9.Pc3 Pe3 10.Le3 Dg6 11.Dd4 b5 12.Le2 Dg2 13.0-0-0 Ld7 14.Tdgl c5 15.Lh5 1-0

KP 9.2 schaak 31/27

Maler - Rafnung cr 1984

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 Df7 6.d4 d5 7.Pe5 De6 8.Pd5 Dd5 9.Lc4 Dd6 10.Dh5 g6 11.Lf7 Ke7 12.Lg6 Lg7 13.Lh7 Pf6 14.Df7 Kd8 15.Dg7 Th7 16.Dg6 1-0

KP 9.2 schaak 31/29

Tore - Paraga cr 1969

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.d4 d6 5.Pf3 fe4 6.Pg5 d5 7.c4 h6 8.Ph3 Lb4 9.Pc3 Lc3 10.bc3 Pe7 11.cd5 0-0 12.Dc2 Lh3 13.gh3 Pd5 14.Lc4 c6 15.La3 Df3 16.Tgl Te8 17.Tg3 Dh1 18.Lf1 Pd7 19.0-0-0 1-0

KP 9.2 schaak 31/30

Gelenczel - Ciprian cr 1970

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 De6 6.d3 ed3 7.Pe3 Lb4 8.Ld2 dc2 9.Dc2 Pf6 10.Lc4 De7 11.0-0 c6 12.Ped5 cd5 13.Pd5 Pd5 14.Tfel Ld2 15.Ld5 De1 16.Tel Kd8 17.Dd2 Pc6 18.Lc6 bc6 19.Da5 1-0

KP 9.2 schaak 31/31

Knudsen - Pitters cr 1977

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.d4 d6 5.Pc4 fe4 6.Pc3 Dg6 7.De2 Pf6 8.d5
Le7 9.h3 O-O 10.Le3 c6 11.O-O-O Pd5 12.Pd5 cd5 13.Td5 Pc6 14.Td1 b5
15.Pd6 Ld6 16.Db5 Le5 17.Lc4 Kh8 18.c3 Tb8 19.Dc5 Df6 20.Ld5 Pb4 21.cb4
Lb2 22.Kb1 La6 23.Ld4 Ld4 24.Td4 Ld3 0-1

KP 9.2 schaak 31/32

Kristiansen - Stenersen cr 1977

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 Df7 6.d4 d5 7.Pe5 De6 8.Pd5
Dd5 9.Lc4 Dd6 10.Dh5 g6 11.Lf7 Ke7 12.Lg6 Dd4 13.Le8 Le6 14.Pg6 Ke8
15.Ph8 1-0

KP 9.2 schaak 31/33

Bet - Lebrun cr 1965

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 Dg6 6.d3 Lb4 7.Ld2 Lc3 8.Lc3
d5 9.Pe5 Df5 10.de4 de4 11.Lc4 Le6 12.g4 Df6 13.Pc6 1-0

KP 9.2 schaak 31/34

Botik - Gruner cr 1980

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.d4 d6 5.Pc4 fe4 6.Pe3 g6 7.Le2 Lg7 8.c3 Pe7
9.O-O O-O 10.Pa3 a6 11.f3 ef3 12.Lf3 Dh4 13.Db3 Kh8 14.Lb7 Tf1 15.Pf1
Pbc6 16.La8 Ld7 17.Lc6 Lc6 18.Db8 Pg8 19.Dc7 De4 20.Pe3 Lh6 21.Pac2 Lf4
22.Df7 h5 23.Ld2 Le8 24.Df8 1-0

KP 9.2 schaak 31/35

Lanz Calavia - Pastor cr 1979

1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.Pe5 Df6 4.Pc4 fe4 5.Pc3 De6 6.d3 Lb4 7.de4 Lc3 8.bc3
Pf6 9.Pe3 Pe4 10.Lc4 Pc3 11.Dh5 g6 12.Da5 Df6 13.Lb2 Tf8 14.Tf1 Pc6
15.Dc3 Dc3 16.Lc3 d6 17.O-O-O Ld7 18.Lg7 Tf4 19.Pd5 1-0

Jacques Vermeulen

HET ZOETERMEERS DENKSPORTKAMPIOENSCHAP 1992

- Datum** Zaterdag 14 maart vanaf 9.00 uur tot 18.00 uur.
Locatie Dit jaar wordt het denksportkampioenschap gehouden bij: IBM, Boerhavelaan 11 (dus niet bij het ministerie van O&W).
Inschrijfgeld: f 8,-- per persoon van 13 jaar en ouder.
 f 6,-- per persoon tot en met 12 jaar.
 Een lunchpakket kost f 6,-- extra.
Inschrijven: Tot zaterdag 22 februari.
 U kunt zich bij Hans Meijer aanmelden (tel 079-413367). Het inschrijfgeld (incl. eventuele lunch) voor 22 februari overmaken op girorekening 1016800 t.n.v. J.W. Meijer, Zoetermeer, onder vermelding van Schaken.
Intekenlijst: Zij die mee willen schaken worden verzocht op de club hun naam op de intekenlijst te plaatsen en per giro hun inschrijfgeld over te maken.

Hans Meijer.

DOCTOR DOCEERT:

XII. Computerschaak.

Maanden geleden kwam Henk Smienk, onze bullebak-intern, naar de Redaktie met een stuitende hoeveelheid papier. Op dat papier stond een scriptie die hij in 1980 had geschreven over computerschaak. "Doe er maar wat mee" zei de olijkerd. Nou, de Redaktie heeft het gelezen. Met rode oortjes. Leuk, dat wel, maar behoorlijk gedateerd. Wat tien jaar geleden opperste wijsheid was is nu verouderd. De Redaktie besloot het idee van Henk te volgen en een stuk over computerschaak op te nemen. Maar wel helemaal opnieuw geschreven. Dus, Henk, je idee is aangeslagen, maar je eigen stuk zul je er niet in herkennen.

Computerschaak is nu vooral iets voor fanaten en voor commercieel denkende jongens. Maar oorspronkelijk was het iets anders. De lieden die zich met Kunstmatige Intelligentie bezighielden zijn er pas echt mee begonnen. En dat was veertig jaar geleden. Voor die tijd waren er wel zogenaamde schaak-automaten, maar die werden 'bemand' door sterke schakers en het ging daarbij dus niet om 'machinale' schakers, maar om min of meer ingenieus boerenbedrog.

Het vakgebied van de Kunstmatige Intelligentie, afgekort als het Engelse AI (de afkorting KI bestaat in het Nederlands al langer en heeft iets van doen met koeien en andere vrouwen) probeert intelligent gedrag na te bootsen met levenloze objecten zoals computers. Op die wijze hopen de AI-jongens iets van de intelligentie te begrijpen. Een van de eerste onderwerpen van studie was het schaakspel. Schaken vereist intelligentie (jawel!) en is moeilijk. De spelregels zijn echter vrij eenvoudig. Het zou dus leuk en leerzaam zijn een levenloos object, de computer, goed te laten schaken. Men hoopte uit de moeilijkheden die zich ongetwijfeld zouden voordoen bij het ontwerp lering te trekken over het wezen van de intelligentie. Vandaar dat de hele computerschakerij in de beginperiode letterlijk een academische aangelegenheid was.

Men ontdekte snel dat pogingen om tot een bepaalde diepte alle mogelijke zetten door te rekenen ondoelmatig waren en nooit tot een acceptabele schaakpartij leidden. Bovendien, ook menselijke schakers rekenen niet zo veel.

Beter is het om al van tevoren een keuze te doen uit alle reglementair mogelijke zetten en geen tijd te verbeuzelen met het uitrekenen van alle sequenties die kunnen volgen op de

achterlijke zet 1 h4, bijvoorbeeld. Dit is het zgn. zetkeuze-probleem.

Naast dit probleem is er het probleem van de evaluatie. Wat te denken van een bepaalde positie? Dan moet er naar een heleboel gekeken worden: de materiele stand, de ontwikkeling, het bezit van open lijnen en idem diagonalen, de mogelijkheid tot mataanval, het beheersen van het centrum en ga nog maar even door. Al deze kenmerken moeten samen een enkel getalletje opleveren dat de waarde van de positie aangeeft. Het ontwikkelen van een geschikte evaluatie-programmatuur is voorwaar geen kattedrek. Temeer, daar de verschillende items niet in iedere fase van de partij even belangrijk zijn!

Voor Wit is het zaak de gunstigste positie te bereiken bij het beste tegenspel van Zwart. Wit maximaliseert zijn score, terwijl zwart die score minimaliseert. Men spreekt hier van een 'minimax'-probleem.

Bij de allerbeste schaakprogramma's schijnt intussen weer de tendens te bestaan om ze ook nog eens heel ver te laten rekenen, maar bij de commerciële programma's is dat minder het geval en beperkt men zich tot 4-5 zetten of iets van die orde.

Over de techniek van dit alles is veel geschreven en de geïnteresseerde wordt verwezen naar het (overigens belazerde) proefschrift van van den Herik uit 1983, dat in handelseditie uitgegeven is.

Wat waren nu de resultaten van al die mooie programmeertrucs? Eigenlijk zou ik kunnen volstaan met te verwijzen naar de vorige editie van ons huisblad. Zagen we daarin immers niet dat zelfs ene Jack D. met zijn fantasieloze geklooi een schaakcomputer te slim af was? Ik houd het erop dat het desbetreffende schaakmachien eenvoudig zijn dag niet had, menstruatiepijnen of zo.....

Maar laat ik toch wat uitgebreider zijn en U een historisch overzicht geven van de ontwikkelingen. Ik put dan uit eigen ervaring. Ik beperk me tot min of meer commerciële programma's.

In 1974, toen ik de Utrechtse Sterrewacht nog onveilig maakte, hoorde ik dat iemand een programmaatje had dat op de locale HP-machine draaide (Naam: Chekmo II). Het beest gaf alleen zetten en aan de grafische voorstelling was nog niets gedaan. Een collega-schaker van BSG en ik waren nieuwsgierig, maar toen we met het beestje gingen spelen lachten we al snel en schamper... Een illustratie:

Nepveu/Vriend-Checkmo II: 1 e4,d5 2 ed5x,Dd5x 3 Pc3,De6+
enzovoorts. Na een enkele lunchpauze hadden we het wel gezien.

Mijn tweede 'encounter' was op het vliegveld Orley. Wij schrijven het jaar 1978. Vanuit Parijs zou ik weer naar Nederland vliegen en na het inchecken doodde ik de tijd in de tax-free shops van deze vlieghaven. Mijn oog viel op een duur uitgevoerde schaakcomputer die zo'n acht honderd gulden moest kosten. In mijn paasbeste Frans vroeg ik de uitbater of ik het beest mocht uitproberen. Oui! Ik begreep dat het gevaarlijk was, Oei! En jawel hoor: toen ik in mijn eerste partij met het dure ding lang wilde rokeren gaf het beest aan dat die zet onreglementair was!

Nu zweer ik U dat ik de schaakregels ken. Er zijn onverlaten die geloven dat ik niet kan schaken, maar aan mijn kennis van de schaakregels wordt gemeenlijk niet getwijfeld. Welnu, ik mocht niet rokeren in een stelling waarin de regels van het schaakspel zulks zondermeer toelaten. Ik smeekte, gilte en fluisterde lieve woordjes, maar het mocht niet! Misschien was het een oerdomme zet. Mogelijk! Possible! Maar reglementair was het wel! Maar niet volgens de computer.

Ik heb hem niet aangeschaft.

In 1981, ik zat al bijna twee jaar in de Bondsrepubliek, kwam iemand aandragen met Sargon II, een commerciële computer met verschillende tijdstanden. Het beestje schaakte niet onaardig, maar af en toe was hij knap eigenzinnig. Ik weet zeker dat er geen openingsbibliotheek in zat. Zo kreeg ik eens het volgende voor mijn kiezen.

Nepveu-Sargon II: 1 d4,d5 2 Pf3,Pc6 3 c4,dc4x Na tien minuten denken vond Sargon dc4x het beste. Ik wist wel beter en gaf hem nog wat meer tijd om zich te bedenken. Hij rekende braaf door, maar na 24 uur was hij nog steeds van mening dat dit de beste zet was.

Ook voor Sargon II had ik niet zo veel belangstelling, maar vorderingen waren er zeker wel tegenover eerdere programma's.

Onze club gaat nu een rol spelen. In 1986 kwamen Louwman en de zijnen langs met tien schaakcomputers om de heren van het eerste een lesje te leren. Er hing een lacherig sfeertje.

Ik merkte daaraan wel dat niet iedereen van het eerste al eens tegen een schaakcomputer had gespeeld. Het ging ook hier weer om tien commerciële programma's; er bestonden derhalve ook toen al nog wezenlijk sterkere programma's op deze aardkloot. Even zo

goed werden enkele menselijke spelers diep vernederd en ons eerste verloor gedecideerd met 3,5-6,5. Oom won natuurlijk en de partij (met intuïtief torenoffer van Oom!) is te vinden in een van de nummers van ons huisblad uit die tijd.

Recentelijk heb ik ook maar eens een PC aangeschaft en het schaakprogramma PSION van Richard Lang was een van de eerste dingen waar ik de hand op kon leggen (versie 1985). Ik kan het onomwonden een aardig programma noemen. Er zitten 14 tijdniveau's op, van niveau 0 ("novice") tot 13 ("infinite time").

Als ik nu PSION 15 seconden per zet geef (niveau 4) en zelf a tempo zet, kan het gebeuren dat ik tegen hem op mijn ... ga. Verder is het onverantwoord offeren van een pion voor PSION reden om je vies in de tang te nemen, ook positioneel. Deze- toen als vernederend gevoelde- ervaring deed ik voor het eerst op samen met Tox, toen we tegen een Caro-Kann wat al te frivool een boer investeerden.

Ik zette recentelijk het probleem van Saavedra op en nam de zwarte stukken om eens te kijken of PSION de clou zou vinden (W: Kb6,pi c6; Z: Kal,Td5). Welnu, op het niveau van 6 seconden per zet had PSION dit probleem volledig in het snotje. Ziehier de oplossing, die PSION achter elkaar met wit op het bord toverde: 1 c7,Td6+ 2 Kb5,Td5+ 3 Kb4,Td4+ 4 Kb3,Td3+ 5 Kc2, Td4! 6 c8T! (c8D?,Tc4+!),Ta4 7 Kb3 (1-0).

[Overigens, de geschiedenis van dit probleem uit de negentiende eeuw is heel interessant en is met kop en staart beschreven in Prisma-schaakboek deel 1 van Bouwmeester. Uiteindelijk kwam dit probleem in een kerstpuzzle met de opgave: wit begint en zwart houdt remise, maar inzender Saavedra vond de schitterende zesde zet die hem eeuwige roem opleverde!]

De eindspelvoering van PSION- en trouwens van meer programma's - is een probleem apart. In feite heb je voor het eindspel aparte evaluatie-routines nodig en ieder eindspel heeft zo zijn eigenaardigheden. Je zou met databanken moeten werken om allerhande theoretische eindspelen correct te laten behandelen. Zo is het ten enenmale ondenkbaar dat zonder dit hulpmiddel het beruchte eindspel van K+2P tegen K+pi door een programma goed zou worden behandeld: het is meer een kwestie van weten wat en hoe dan van rekenwerk.

Een notoire moeilijkheid is om programma's te laten bepalen welke vrijpionnen levensgevaarlijk zijn en welke alleen maar zwak. Ik

heb als gevolg hiervan enkele malen eindspelen gewonnen die ik had moeten verliezen... Karakteristiek voor de problemen is ook de partij van Jack Duyvestein tegen GIDEON, in het vorige nummer: GIDEON zag niet dat Duyf keihard naar een gewonnen boereneindspel kon afwikkelen onder opoffering van zijn pluspi!

Natuurlijk zijn er inmiddels al weer sterkere programma's, maar het komt me voor dat commerciële programma's niet veel sterker zullen gaan worden. Figuren van het niveau Gerhard E. moeten tenslotte ook van zo'n programma kunnen winnen op z'n laagste stand en het aantal spelers dat met plezier voortdurend zal gaan spelen tegen een programma met een rating van 2250 of iets in die geest is klein.

Anders ligt het natuurlijk voor programma's die 'om deszelfs willen' worden geschreven, op universiteiten of computer-instituten. Waar hun grenzen zullen liggen is vooralsnog onbekend, maar het feit dat enkele grootmeesters al in serieuze partijen hebben verloren tegen een programma als 'Deep Thought' geeft voedsel aan het vermoeden dat de Kasparovs van de toekomst op hun tellen moeten gaan passen.

Thans is het tijd voor schaakvoer: Oom tegen PSION.

Het programma kreeg 4 minuten per zet toebedeeld op een Headstart II. Dat is het hoogste niveau als we afzien van "infinite time". Op dit niveau kan PSION '8 ply' (= 4 zetten van wit en van zwart) diep kijken, hetgeen lang niet slecht is.

Oom dacht voornamelijk in de tijd van het programma.

Aan de hand van deze partij kan ik iets toelichten aangaande sterkten en zwakten van dit programma, maar waarschijnlijk gelden de hier gemaakte opmerkingen algemeen voor de huidige commerciële computerprogramma's.

MN- PSION (4 min./zet), sept.1991

Engels.

1 g3 Dit is een keuze waarbij wit zich 'ns lekker laat verrassen. Wat zal zwart doen?

1....,c5

2 Lg2,Pc6

3 c4,Pf6

4 Pf3,e5?! Deze zet laat een joekel van een gat ontstaan op d5. Dat kan zwart eventueel wel accepteren als hij fikse compensatie najaagt, bv. door spoedig ...,f5 te laten volgen en een koningsaanval te beginnen.